

בְּרֵפֶשׁ

צריך למכנסים חדשים, צילדים אין נעלים, ולימי החג דרושות הוצאות יתרות. והחורף ממשמש זכא... עצים והסקת, כגדים חמים, ומהלומברד צריך לפדות את הרומטונה שלה...

ואין ברירה אחרת, אלא לעשות מה שהיו עושים מדי שנה בשנה בזמן הזה. היא תלך אליו, אל הכלב, לבקש קצת כסף למפרע. הוא מחבב את הנשים, כדאי לא ישיב פניה גם הפעם. בפני אשה יפה בוכה לא יוכל לעמוד.

ובכל שנה ושנה משהליב נשבע בנפשו: יהיה מה שיהיה, והיא לא תלך אליו, אבל גם הפעם לא עמד ברבורו.

אכן אינו חושש לשום דבר; מאמין הוא בה, וגם הוא לא יעז... אלא שאותה הנגיעה הקלה, "שהוא" יוכל להרשות לו באותו מעמד, ואותה תקיעת הכף, שיש בה מתאות הנאה, דגן להרתיח את דמיון כדי תקיעת סכין בבטנו של אדונו.

גם היא כמה קשה לה הליכה זו! אבל דוקא סירובה זה עורר אותו לחשו. מי שנכשל פעם — — —

ושוב נעור בו "אותו דבר". נעור? גם זו שאלה. יוכל היות, כי גם מעורו לא ישן, אלא שהיה נרדם לפרקים. ימים דפנרא היה עושה לו. ומיד, כשנודמן לידו המקרה היה נעור ביתר עוז ומרירות; אמנם, תמיד היו לו הימים שלפני החגים ימים מרים ביותר, והמלחמה בנפשו פנימה קשה מבכל ימות השנה.

ועוד זאת ידע, כי לא צדק. מעולם לא צדק. וגם היום לא צדק, ואינו רשאי מכמה וכמה טעמים להרהר אחריה; אבל את העבר לא יוכל לשכוח.

ולא רק לשכוח אותו העבר הוא צריך, כי אם להדירו לגמרי מלבה, לעקרו טנפשה, ולא לנטל מכל יצוריה, מכל אבריה, מכל חתיכה וחתיכה של גופה היפה. נורא הפגם, ואין לו תקון לעולם! לעולם! לשוא הוא משלה את נפשו, כי יסירנה באהבתו. הפגם הנורא לא ימחה. להיפך, כל נשיקה ונשיקה, גם ההמה שכחמות, תשוב להעיר אותם הזכרונות, שהוא חפץ למחקם מעמקי לבה ונפשה. למרות רצונו שלו, למרות רצונה היא, יבוא תמיד המלאך הממונה על הזכרון להעביר דמיון בין מה שהיה ובין מה שיש, ותמיד, תמיד תשמע את המאמר המורעל! לא כך היה אז — טוב עתה מאז, או להיפך... טוב היה אז מעתה. ובין כה וכה הוא זה חי ונמשך, חי ואינו מת ואינו גמוק לעולם.

משהליב בא עד קצה הרחוב הגדול, פנסו החשמל שפכו מאורם הירקרקלנבנן על הסדרכה.

אחת מאותן הנערות נחפזה בטיסה קלה עד משהליב. מתחת לכובעה הרטוב הכריקו אליו עינים יפות ומחוצפות.

— מחמדי, שמא תסור אלי? משה ליב הרגיש בעצמו, כי עיניו קמו ותחורתמות מכסה פניו.

הנערה הכינה את המכט המלא משטמה נמרצה. היא הבליטה את שפתיה וכרע סרה הצדה.

דקירת סכין בלב היתה לו מפגישה זו.

גם היא, גם היא היתה עושה כן. בערב היתה רוחצת פניה, לובשת לכנים, עושה ראשה וצפרניה, ויוצאת—ערב ערב! והיתה פוגשת באחר, בשני, נגשת אליהם, סכריקה אליהם בעיניה היפות,

פנם שאצל השקר זרק אור זעום בפני המבוקנים היוצאים מן הפכריקה. צוהות וכנופיות קטנות יצאו זו אחר זו, שעה קלה היו מתעכבות על יד השער, מפטפטות ומשוחחות בקול רם, טרם הסכימו אל האויר הקריר ואל הערפל הלח, שמלא את כל הרחוב.

הנערות עמדו לכוך; מעטפותיהן סכורות היטב סביב צוארן ומסתירות מלא פניהן, כשידיהן נתונות בחוך קצות המעטפות. הבחורים עמדו גם הם לכוך, שיחתם לא היתה צעקנית כל כך כשיחת הנערות. "בעלי-הבתים", כלומר, הנשואים שבהם, לא הרבו לשהות; מיד כשהיו יוצאים, פנו לערכם.

"הנערים", חחניכים, דרפו איש אחרי אחיו, יצאו באגרופים נטויים איש נגר רעהו. ברודם היו נכנסים אל קבוצת הנברים או זו של הנערות. הראשונים היו כועסים וכועטים בהם בגליהם; הנשים כנו אותם "חצופים", "שקצים", הרפוס בכחף, וכחוך כך היו מרימות קול פחדים.

יש שנראו פני כחור מתלוצץ עם בתולה. כנראה, חפץ הוא ללוותה הכיתה. ה"בתולה" עמדה כמסרבת, מלכת בעינה האחת אותה, את הרוצה להיות "היפה" שלה, ובשניה נכמת כרעותיה; כינה ובין רעותיה כרחק פסיעה אחת. הוא משפיל קולו ברכרו, והיא מריטה קולה בדברה ובצחקת.

רק תננה עמדה לכוך, בלי גרוע עיניה מן היוצאים כפתח הכית. מן הפכריקה יצאו עוד שנים—בעלי בתים. הנכבה שבהם משהפנחם, עטוף מעיל ישן, צהוב, הרף את דערו משהליב! —נו, משהפנחם, מה אתה שוהה?

—אין דבר, תחכה הפלזנית עוד רגע! מה שמגיע לה, ישאר לה. —אי אי, משהפנחם, מנוול אתה, במחלה מכבודך.

—אמאי אתם? כולא עכמא צריך לפרנסה ולאשה. גם הרבי, יסח שמו וזכרו; והאשה—לאיש. וכי נשמה של מוך לה? כודאי! ומה זו—הה?

משהפנחם הרף את משהליב בצדו, ובעיניו קרץ לו על כינה, העומדת לכה ברחוב. עתה, בעודנה עומדת, לא נשאר כל פקפוק, כי שדרתה נתעקמה וכריסה בולטת.

—מה רעתך על אותו השקץ? מחכה היא לו. —אבל, משהפנחם, נבלה היא! לקח בת ישראל ונבל אותה... משהליב הרחיק צעדיו.

—בעל רחמנות אתה, משהליב, בלי הסכם הכלכה לא יבוא הכלב על שכרו.

—משהפנחם, והיא מה העשה עכשיו? הוא את שלו קבל, עתה יסובב אחרת.

—אסור לתת לגעת באין טבעת. —ולך, משהפנחם, מותר; הכל מותר. וגם היא אדם...

משהליב חש, כי סרתו מהפקעת, קשתה עליו חברתו של משהפנחם. "ערבא טבא!"—הפסיק פתאום את שיחתו, —אני הולך".

—ערבא טבא, בעל רחמנות! וכזכות זה תהיה אתה סנדק, איה"ש.

ומשהליב צועד צעדי ענק. מאז הבוקר ידע כי גם היום יסררהו. "אותו הדבר", שבעת האחרונה לא נתן לו מנוח, למרות התאמצותו להסיר דעתו מכנו. היום בצהרים נדבר עם אשתו על דבר החגים הבאים. הוא

הוא חש כי כנפשו הוא, והוא מרגיש, כי הרעיון כאילו תוקע בו צפרניו ואינו רוצה לעזובו. — פגם גם בו. ויש שהוא מחבק ונושק לה, ובאותו מעמד הוא נזכר כפלזונית שנשק ולאמונית שחבק. ויש שהוא נזכר: עם ריבה זו נפגש במקום זה, ולנערה זו זכה ככך. ואותה הוא אוהב ממש כנפשו, ועוד יותר מנפשו.

אך ישנם רגעים, רגעים של עיפות, הבאה מתוך אהבה עזה, והוא מתגעגע אך כמעט קמ, אך רגע קטן בעל אחת מאותן הריבות, שידע בהיותו כבחרותו, או... לאשתו הראשונה.

„וגם היא... וגם היא“, שומע הוא מתוך פסיעותיו. וחווה מות מכסה פניו. כן, יוכל היות, כי גם היא כמוהו. שלו היא! לא, שלו; והנשמה?

את הנשמה אין אנו מקבלים מידי האשה. שלה היא. וישנם בנפש סודות ורזים, סודות שלה ורזי דרוין, שאינה מגלה גם לכסת שמתחת לראשה. ואותה הנשמה אין אנו מכירים, זרה היא לנו. אותה לא נקבל.

ומי יודע למי הנשמה, למי ניתנה?

ויש שלא תהיה הנשמה לעולם למי שהוא באמת.

והגוף ניחן לנשיקה ולחבוק לאחור, ומתרפק על אהר. ומתוך שכרות הראות, כשתבאנה העינים לירי שכרון הרגש, וערפל החשק יוצע עליהן, הן רואות את בעל הנשמה מתוך הערפל. ובעל הגוף מקבל את האהבה ואת האש המורקה עליו, וסבור הוא, שהגוף שלו והנשמה שלו. ואין לך צער גדול מצערן של אותו האומלל, שהכיר שלא לו כל מה שקבל.

גנב, גונב אתה ונהנה משל אחרים. למענך אתה, כשאתה לעצמך, אין כלום, כלום...

משוגע אני, משוגע אני! מפסיק — משהלויב את רעיונותיו, וסבור הוא ששערותיו מסמרות.

שתי גימיניזטיות, בנות עשר או אחת עשרה שנה, עברו על פניו נחפזות. צמותיהן הצנומות מדולדלות על גבן. כל חזות פניהן אומרת: חמות אנחנו ונעלכות! שני גימיניזטים הדכיקו אותן. האחד כבן שלוש עשרה שנה, ארוך, דק ופניו ירקרקים, הולך ושר דבר-מה בקול עצור. עיניו עצומות למחצה ושפתיו רועדות ברטט קל. לימינו צועד חברו גם הוא כחפזון. ניכר היה מתוך פניו, ששני יצרים מתרוצצים בקרבן: זה אומר: שטיה, רויך אחריהן! וזה עונה! הכיתה, בחור, שמא יראוך.

כנראה השלים עם שני יצריו: נלזה לחברו והולך אחריו מרחק פסיעה קטנה. „מה נמאסים פניהם של אלה, והשחוק והעינים וכל הפנים! ממש פני בעל עכירה זקן וחדל אישים.

Inter... est figura... fort obscura...

שרק הגבוה.

בודאי איזו נבלה, — חשב משהלויב... רפש, רפש וזוהמה.

ואלה השתים! הביטה נא על הנכלמות! מה רועד לכן הקטן! ומעמידות הן פנים של נעלכות... שקר, שקר! מאמותיהן, במורותיהן קבלו, שאין זה סן הנמוס ללכת עם הנערים, כי צריך להיות חמימות, כי נערה אינה סבינה מאומה. בעוד שנה, שנתיים תלמדנה כי טוב להן להשאר בתומתן משום עסקי חתנים להכא, שאי-אפשר בלעדי זאת להגיע למטמט-כלת.

לנערים לא הגידו זאת, והנם מה שהם באמת: בלי אפר, בלי כל מסוה על פניהם. רצים הם אחרי הנערות, מדברים נבלה באזני הקטנות, „מלמדים דעת“ את הקטנים, שלא הגיעו עוד עד

עושה כגוה אותה הניעה הקלילה, המלככת, הקוסמת, המכטיחה כל כך: הרבה אושר.

הוא עומד ומסתכל בה, ושכ ומונה בלבו ומשוה את מכסת הכסף — מחיר רביעית השעה של התמכרות ושכרון בתוך אותו הגוף הנאה.

היא שוחקת שחוק קל, ומראה לו כינתיים שניה הקטנות הלכות, והוא פושט את כל אשר עליה כמכט סוקר, מלכב בעיניו את מערומיה.

הם הולכים. והוא רואה כדמיונו, איך שהם באים עד המסדרון והחדר. ובחדר קטנה...

ומשהלויב אינו רוצה לראות כשהיא מתפשטת... והוא צועד וצועד ביתר עוז, ומתוך כך הוא שומע את צעדיו: גם היא — גם היא, אבל דמיונו ער, הוא רואה את הגויה הנחמדה, הידועה לו כל כך היטב היטב, כשהיא עומדת ערומה למחצה לנגד עיניו.

הוא רץ, ובאותו רגע חש הוא זרוע קטנה נתונה בתוך זרועו. מחמיר, שמא תסורי? לא הרחק — פה, בבית זה... רק המשים... עינים מחוצפות מלככות אותו.

האשה כמעט שנפלה! הוא הדפה בכח.

כולן, כולן כך! כ — ל — ו...!

ומדוע אתם עושים להן כך?

ומדוע הן מרשות לנו?

המחפץ לב באו לידי כך? עוני... רעב... עבודה קשה... קלות דעת.

אבל יש שבאו לידי כך משום תאוה.

ואתה ראית? ואתה הן ידעת רבות, רבות.

ואמנם הוא ידע רבות.

כן חמש עשרה נתכבר לחטא, ואת כולן כולן ידע ברחוב הזה, בעיר הזאת.

אבל מאוס הדבר, מתועב עד מאד, זוהמה...

וגם היא, וגם היא...

לא! כזו היא לא היתה, על פתחו של גיהנום — היתה ולא נכנסה.

ומי ילדו יתקע?

היא לא הודתה בדבר אף פעם.

כלום לא די במה שעשתה, כי תודה גם בזה, דיה בצער הראשון. קשה הראשון, קשה מאד, והשני מה קל הוא.

היוכל להאמין לה? לא, היא לא היתה.

ובנים אין לה! בנים אין לה! נעור בקרבן קול רצון, חצוף ומתלוצץ.

אי משום, הא? וכמה נשים, שאין כל חשש הרהור עליהן זהן עקרנות.

ואם גם היא, אם גם היא... והוא? הטוב הוא מכל הנשים והנערות האלה?

לה אסור, ולי מותר!

הוא, הוא בעצמו אמר זאת, בערב הזה אמר.

ומלמד הוא עליה זכות, ואף על פי...

לו, גם לו אסור — אם כן, גם הלא חטא, גם היא חטאה. אבל לא, אף אלפי פעמים לא! יען שיועד הוא, כי דבק בו הפגם, כי מנפשו למד זאת — על כן אינו חפץ, כי ימצא הפגם גם בה. לא ולא, לעזאזל אותו הרעיון! משהלויב נבעת מפני הרעיון,

רְסִיָּס

בְּהִיר

אָנִי בְּלִילָה הַזֶּה.

כִּרְאֵי שֶׁל יְהוָה הַלֵּב בִּי מְאִיר

וְרוֹאֶה...

נָאָה

הַמַּעֲזֵן הַמִּקְוֶה

אֶת תְּנִי, אֶת מוֹתֵי נְאֻת שִׁירֵי זֶה הַשִּׁיר

נָאָה...

מדרגתם הם, כך היו אבותיהם, כך יהיו בניהם, וכן הייתי גם אני. אבל הוא—שאני.

מן התלמוד-תורה כאודיסה יצא, ונהיה חניך קן? והבית שבו גרה אמו!

בית גדול ובו: תחנה של רכבים, בית קרקסאות, בית שחר, זונות, אכסניות אחדות, כסאתים משפחות חיות בעניות, בדוחק, וישובות צפופות... ובימות החום הכל נעשה בחצר ובאכסדראות כאין מסתיר דבר—זה משפט הבית.

ובכל דירה איש ואשה. ולאנשים נשים, ולנשים אנשים. ולרקחות "מְכָבִים", ולמכבים רקחות; לשפחות חילים, ולחילים שפחות, ולשוערים כוכסות, ולכוכסות שוערים; ולרכבים אהובות; ולזונות "אורחים", ו"אורחים" באים ושואלים לזונות.

ובחצר כלבים, והכלבים רצים אחרי הכלבות, והכלבות חוזרות אחרי הכלבים, ובאורות מרביעים את הסוסים.

והאבות טפשים, והילדים פרחים. האבות מספרים במעמד

בניהם מדברים שבצנעה, כי אינם חשים לקטנים; והקטנים מכינים יותר ממה שמרטיס הגדולים. והקטנים חכמים עד לבלי תת לגדולים

להבין כזאת, וסופנים אל תוכם כל מה שהם שומעים. ולהם עינים מפליאות לראות ביום זבערב ובלילה, באור, כחושך וכרדומי

ערכים, את הנעשה לפני השער ובאורוהו וככל פנה אפלה, ובסכואות בית הקרקסאות, ובעליות הסכואות ומעבר לתריסי חררי זונות.

הוא שאני, אבל הם... בני העשירים, שיש להם מדריכים ומורים למן היום הראשון לחייהם.

ובכן? ובכן אין אשמים. והעובדה? העובדה המרה נשאת בעצם תקפה ובכל מרירותה, והיא עובדה.

אבל שמות, שמות ולא כלום!

בעל היה לה. גוי, בלי חופה וכלי קדושין וכלי כל שאר הירקות" ולא זה העיקר. העיקר הם חיו חיי-איש ואשה כרת וכדין.

והיא היתה לו למען קבל שכר, לחחיות את אמה הסומה.

וכי כמה נשים נישאות שנית—ואין האיש מפסיד.

בשכר, בשכר ססוים היתה לו.

טוב, בשכר מסוים! וכי כמה נשים נישאות כך למען קבל

שכר, ואין בינן ובין זו אלא ששכרן אינו מסוים ואינו ניתן להן כדי חודש בחדשו. והמסא ומתן של אלה יוכל להבטל בכל עת,

ובכל שעה וכלי כל י"ב שורות.

(עוד יבוא)

ח. אפטיקר

ה צ י ו ר ב נ ת ו ח ו

אחר שנות מלחמה קשות, בעולם האמנות, הן בקול דממה והן ברעש ובקולי קולות: תהא זו חלק מן החיים ותהא מהלכת בינינו, כל תשאר תוך מסגרותיה המצומצמות! תהא חילונית. רכוש הכלל— עומדים אנו פתאם בדרך להגשמה ואיננו מכירים אפילו את דמותנו. אותה הדמות שהיתה מנת חלקנו עד עכשיו. משום שאנחנו תפוסים, משועבדים לתרבויות בנות דורות קדמונים, שנחפרו עתה מן המחפרת. שרק עתה נגלו והפקרנו את עצמנו בידי תקופות קדמוניות פריהיסטוריות. הגיע הדבר לידי כך, שהכוחות השולטים כיום באמנות, הנם מצרים, כושים, יפנים והודים; כל אחד מהם כפה עלינו הר כגיגית ושעבד אותנו בעצמיותו: בדינמיקה המאובנת, בעבודת אלילות, בחלומות אגדיים פנטסטיים; אף היופי החיצוני שבאמנות היוונים הכניע כעת מחדש, כשם שגלה פ. פיסקן—ביצירתו האחרונה. וכי באמת יורדת עתה האמנות החילונית, שהושגה בכה הרבה עמל, ולא נשאר לו, לאמן, דרך אחרת מאשר לשוב אל האמנות ה"דתית" בכלל ולקתולית בפרט! זו האחרונה דורשת מן האמן לא רק השתתפות, כי אם אמוץ כל הכוחות לשם מציאת דרך יסורים וענויים—אליה.

הקתוליות, אשר הכריעה בכל שטחי החיים, שעבדה עמים ואומות. הכריחה אותם להכנע, להרכין ראש—מבלי לדעת לפני מה ובשל מה—זו השתלטה גם על אמצעי האמנות. היא שולטת בה עד היום הזה. כך, איפוא, הודות לשאיפותיה: החנוך האנושיות במשך דורות, תפסה הקתוליות את מקום המזרח באמנות. יתר על כן: היא לא הניחה לאמנות לקפוא על השמרים, השתדלה להסעיר את הפנים, לגרות עד כדי התפרצות. בשל זה אנו טובלים כה רבות. היא התבטאה לא רק במוטיבים של ענויים ונושאים דתיים כי אם גם—וזה בעיקר, ביסודות הציוריות.

ואם נפשוט, לאט, מעל הפריסקות את החיצוני, את הקרומי: מעל יצירתו של ג'וטו, למשל, אשר הביא את הענויים הדתיים עד כדי דרמטיות; מעל יצירתו של פרא-אנג'ליקו, אשר מתח בהשתעשעות ילדותית מעל למסגרותיו את היסורים—נעמד בפני עובדה מצינית של ציוריות קתולית מיוחדת. ואם נעמד גם בפני יופי-אמנות מעודן, שבקש ללבוש את הצורות הרכות ואת הקורים העדינים—בוטיצ'לו, רפאל—או בפני הפלסטיקה הגועשת, נעה וזעה של מיכל אנג'לו, טובלים אנו לא רק במוטיבים דתיים של האמנות הזאת, כי אם בשפע הצבע והגוונים. ביחוד—משהגיעו במחצית השניה של יצירתם. טיציאן וטינטוריו, לטכניקה ציורית קתולית טהורה, אשר השפעתה גדולה ורצינית בציור. אלה הראשונים הניחו את אבן היסוד בציור ובצבע בפרט.

ואל גריקו, אשר לפני יצירתו עומדים אנו מבלי לדעת מיהו, מהו האני שלו, גריקו הסהרורי, הבוקע שחקים, העמיד את הרוח במרכז היצירה. צרה לו האדמה, ולא יוכל לבנות את דמויותיו עליה, לכן מצא לו דרך אל השחקים, אל הרקיע, אל השמים! הוא גם לא יכול היה לשאת, שדמויותיו התיינה מתנועעות בשפע פזור על פני הבר, כשם שעשו זאת אחרים בדרכם הצדה. אל עצמם ומתוך עצמם—מיכל אנג'לו וטיציאן, להפך, גריקו עמד תמיד באמצע הדרך, אף בניירותו, שולט בכוח המפעם—בקומפוזיציה; ומשהרגיש בקשר העובר בכל, התעלה, התנשא מעל: נזדעזע משום שאין הוא קופא על שמריו, התרומם מבלי להתנועע. הוא אינו מצויר כבר